

การเรียนรู้ปรับตัว

Adaptive Learning

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเรียนรู้ปรับตัว Adaptive Learning

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเรียนรู้ปรับตัว

Adaptive Learning

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

พิมพ์เผยแพร่ มีนาคม 2564

แหล่งเผยแพร่ ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร

และ www.curriculumandlearning.com

พิมพ์ที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร

ลิขสิทธิ์ หนังสือเล่มนี้ไม่มีลิขสิทธิ์ จัดพิมพ์เพื่อการใช้ประโยชน์

ทางหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

และส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปัน

คำนำ

หนังสือ “การเรียนรู้ปรับตัว: Adaptive Learning” เล่มนี้
เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดและแนวทางการ
ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองระดับความสามารถของผู้เรียน
ที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งช่วยทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
ได้มากพอสมควร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

สารบัญ

1. บทนำ	1
2. ความสามารถ	1
3. การออกแบบการเรียนรู้ Adaptive Learning	3
4. บทบาทผู้สอนใน Adaptive Learning	7
5. บทสรุป	8
บรรณานุกรม	9

การเรียนรู้ปรับตัว

Adaptive Learning

1. บทนำ

ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน กิจกรรมการเรียนรู้จึงควรมีความสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามระดับความสามารถของผู้เรียน **Adaptive Learning** คือ การเรียนรู้ที่สามารถปรับให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ช่วยทำให้ผู้เรียนทุกคนบรรลุเป้าหมายได้

2. ความสามารถ

ความสามารถ หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมใดๆ ให้สำเร็จได้ในระดับหนึ่ง มีทั้งที่เป็นความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และ **ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ในภายหลัง** (ราชบัณฑิตยสถาน. 2555, 1) โดยปกติแล้วผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกัน

ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับความแตกต่างในความสามารถ
 ของผู้เรียน แล้วนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับ
 ความสามารถของผู้เรียน หรือ Adaptive Learning

ภาพประกอบ 1 การเรียนรู้แบบ Adaptive Learning

3. การออกแบบการเรียนรู้ Adaptive Learning

การออกแบบการเรียนรู้ในลักษณะ Adaptive Learning ยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ที่เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

โดยที่ศักยภาพ (Potential) นั้น คือพลังความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวผู้เรียน ในทางการศึกษาถือว่าผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน เมื่อได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง เหมาะสม (ราชบัณฑิตยสถาน. 2555, 411)

การออกแบบการเรียนรู้ Adaptive Learning มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งเป็นความสามารถที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่จะจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการวิเคราะห์ความสามารถอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน โดยเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีความเป็นไปได้ว่าผู้เรียนทุกคนจะบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้เหล่านั้นได้ โดยผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีความยากหรือความ

ซับซ้อนแตกต่างกันออกไป โดยยังคงผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด

3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับ ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยอาจออกแบบให้**ผู้เรียนที่มีความสามารถสูงกว่าช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า** ซึ่งจะเป็นการส่งเสริม**การมีน้ำใจ**ต่อบุคคลอื่นอีกด้วย หรืออาจจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนแตกต่างกันในกรณีที่ทำให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

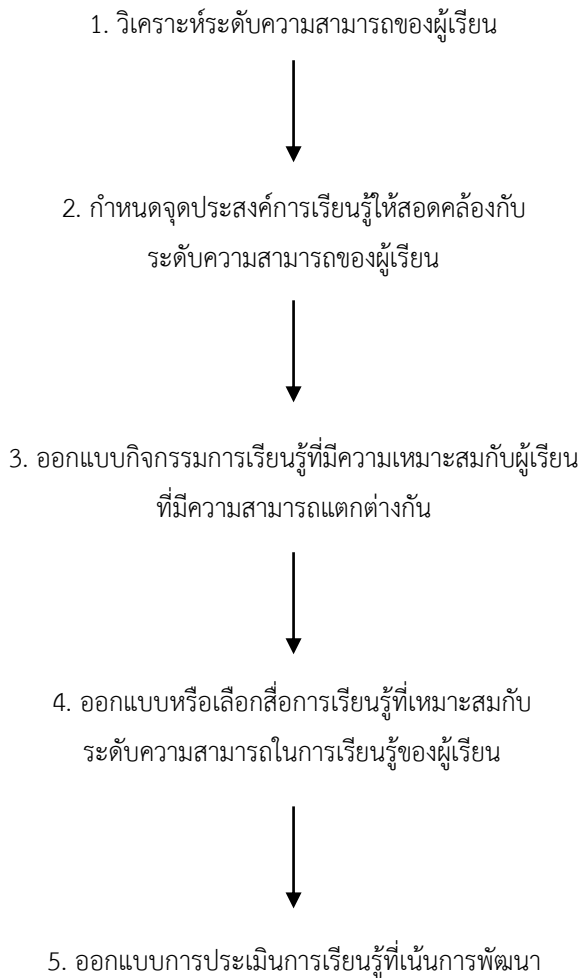
ลักษณะสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Adaptive Learning คือ **ความหลากหลายของกิจกรรมภายใต้ผลลัพธ์การเรียนรู้เดียวกัน** กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากจะใช้สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถสูง กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนน้อยจะใช้สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถที่ลดหลั่นลงไป

เช่น กิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยโจทย์ที่**ซับซ้อน** จะใช้สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์สูง ในขณะที่เดียวกันโจทย์ที่**ไม่ซับซ้อน** จะใช้สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ลดหลั่นลงไป แต่ยังคงผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้คือ ผู้เรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ เป็นต้น

4. ออกแบบหรือเลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อที่ดีคือสื่อที่สอดคล้องกับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ช่วยทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองเข้ากับความรู้ใหม่ได้อย่างลงตัว เกิดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงอย่างรวดเร็ว

5. ออกแบบการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนา การประเมินที่ใช้กับการจัดการเรียนรู้แบบ Adaptive Learning เป็น **การประเมินตามสภาพจริงและผันแปรไปตามระดับความสามารถของผู้เรียน** ใช้การประเมินเป็นเครื่องมือกระตุ้นศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนที่มีความสามารถสูงอาจใช้เกณฑ์การประเมินที่มีความท้าทายมากกว่าผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า อย่างไรก็ตามผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า ยังคงต้องใช้เกณฑ์การประเมินที่มีความท้าทายสำหรับผู้เรียนเช่นกัน

การประเมินไม่เน้นการตัดสินและไม่เน้นการแข่งขัน แต่เน้นการตรวจสอบกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ (Learning progress) และผลผลิตของการเรียนรู้ (Learning product) ผู้สอนนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถสูงขึ้น

ภาพประกอบ 2 การออกแบบการเรียนรู้ Adaptive Learning

4. บทบาทผู้สอนใน Adaptive Learning

การเรียนรู้แบบ Adaptive Learning ผู้สอนมีบทบาทสำคัญดังนี้

1. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและใช้ความสามารถสูงสุดในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ว่าจะความสามารถของผู้เรียนจะอยู่ในระดับใดก็ตาม

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่าได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความสามารถสูงกว่าจากการที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตามธรรมชาติ

3. ติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการประเมินตามสภาพจริง โดยการสังเกตพฤติกรรมและการตรวจสอบผลงานและให้ข้อมูลย้อนกลับที่ทำให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และระดับความสามารถของตนเอง

4. ให้การเสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียนที่มีพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ โดยเน้นที่การเสริมแรงด้านกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

5. บทสรุป

การเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียนจะเป็น**นวัตกรรมการเรียนรู้**ที่ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ปฏิบัติกิจกรรมจนประสบความสำเร็จ เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้**เต็มตามศักยภาพ**

บรรณานุกรม

ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

Othman, Rafidah., Shahrill, Masitah., Mundia, Lawrence., Tan Abby., & Huda, Miftachul. (2021). *Investigating the Relationship between the Student's Ability and Learning Preferences: Evidence from Year 7 Mathematics Students*. Retrieved from <https://tner.polsl.pl/e44/a10.pdf>

Roger, Charley. (2018). *Adaptive learning in the classroom and beyond*. Retrieved from <https://edtechnology.co.uk/comments/adaptive-learning-in-the-classroom-and-beyond/>

Victoria State Government. (2021). *Identifying high-ability students*. Retrieved from <https://www.education.vic.gov.au/school/teachers/teachingresources/Pages/identifying-high-ability-students.aspx>

การเรียนรู้ในลักษณะ Adaptive Learning ยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด
ที่เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ
ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

